

10 anys d'atenta observació en l'acció

20 anys
creant ponts
obrint portes
MIGRA
STUDIUM

OPACI ETAT

CENTRO DE INTERNAMIENTO DE EXTRANJEROS BARCELONA

Informe CIE 2022

Centre d'Internament d'Estrangers • Zona Franca

Fundació Migra Studium

Equip de voluntàries del projecte durant el 2022:

Elizabeth Gex, Maria Arrese, Joan Felisart, Oriol Prado, Carol Sentís, Bea Alegre, Josep T. París, Daniel San Román, Mónica Mínguez, Saida Francia, Santi Bolibar, Giulia Duch, Pat Rubio, Sokayna El Arabi, Gonzalo Fernández.

Coordinació: Josetxo Ordóñez

Disseny cobertes: Marta Romay

Amb el suport de:

10 anys d'atenta observació en l'acció

Informe 2022 sobre el CIE de Zona Franca

1. Introducció	4
2. Les visites de Migra Studium als interns al CIE i els seus familiars	6
2.1 Dades sobre les visites i vulnerabilitats	6
2.2 Salut i salut mental	8
2.3 Règim intern del CIE: visites i incidències	11
2.4 Relacions de Migra Studium amb tercers parts vinculades al CIE	14
3. El drama humà al CIE	16
3.1 Malgrat tot, jo tinc esperança	17
3.2 El projecte trencat al CIE	17
3.3 Un maltractament sense fi	18
3.4 A veure si tinc sort	19
4. Annexe de dades vinculades a les visites i condicions de vida al CIE	20
4.1 Demanda de visites	20
4.2 Evolució de la demanda de visites	20
4.3 Mitjana de visites i interns visitats	21
4.4 Nacionalitats i regions de procedència	21
4.5 Casos d'especial vulnerabilitat	22
4.6 Evolució sol·licitants d'asil	22
4.7 Expulsions i alliberaments	22
4.8 Com han contactat amb Migra Studium	23
5. Annexe de dades vinculades a les accions de defensa de drets	24
5.1 Notificacions i/o queixes a organismes públics i accions de defensa de drets	24
6. Annexe de dades vinculades a les accions d'incidència i denúncia pública	25
6.1 Accions d'incidència i denúncia pública	25
7. Cronologia de fets destacats durant 2022	26

1. Introducció

Malauradament, van ser dues morts als CIE els fets detonants de l'inici de les visites de Migra Studium als interns privats de llibertat a la Zona Franca durant el primer trimestre del 2012.

Dins el lapse d'uns pocs dies, la mort de **Samba Martine** al CIE d'Aluche (Madrid), el 19 de desembre de 2011, i la mort d'**Idrissa Diallo** al CIE de Zona Franca (Barcelona), el 5 de gener de 2012, van provocar la reacció d'organitzacions de la societat civil vinculades a la defensa dels drets humans de les persones que migren. En el subsegüent context de commoció i indignació per aquestes morts sota custòdia policial i d'incredulitat davant les explicacions oficials, Migra Studium va decidir exercir el seu legítim **dret a conèixer què passa al CIE, a qui s'hi interna i per què.**

El CIE de Zona Franca, com a qualsevol dels set centres d'Espanya, no és pas un alberg d'immigrants, no és pas un centre d'acollida d'estrangers, no és pas una residència temporal per a migrants.

El CIE és un dispositiu, dels més repressius de la política migratòria, on es priva de llibertat a persones estrangeres a l'espera de ser expulsades als seus països d'origen. El **context de privació de llibertat és afavoridor de vulneracions de drets humans fonamentals**, si el sistema de control i garanties no actúa amb rigor, rapidesa i eficàcia.

Des del 2012, **Migra Studium ha realitzat més de 3.000 visites a 1.400 interns al CIE.** Al juny, amb motiu de la presentació de l'informe CIE de l'SJM-Espanya, es va recordar aquesta primera dècada d'acompanyament. Persones que simbolitzen el passat i el present d'aquest projecte van poder debatre i reflexionar el balanç d'acompanyament, denúncia i incidència al CIE de Zona Franca.

La tasca de Migra Studium es fonamenta en la dignitat humana: **Cada persona és digna** d'acollida, respecte, valoració i acompanyament.

Aquesta tasca necessita un **marc estable d'accés públic a les instal·lacions del CIE amb caràcter periòdic**, així com un model d'acompanyament psicosocial a través de les visites personals, que inclou

protocols d'escolta, invitació a la comunicació, plantejament de qüestions sobre les circumstàncies de la seva trajectòria migratòria i detenció, així com sobre les condicions del seu internament.

El coneixement adquirit en l'acompanyament de les persones internades, contrastat amb el marc normatiu, és essencial per **identificar i corregir deficiències** a les instal·lacions i serveis, situacions de vulnerabilitat a les quals no s'ha prestat atenció, drets concrets que han estat violats, pràctiques incorrectes.

Migra Studium presta des de 2012 un servei a les persones privades de llibertat, però també un servei a la societat quan intenta identificar i acompanyar persones a qui s'hauria de reconèixer protecció internacional, apàtrides, menors d'edat, discapacitades físiques o psíquiques, que pateixen algun tipus de problema de salut física o mental, que presenten indicis de ser víctimes de tràfic o trata, a qui ningú visita, que pateixen algun tipus de fustigació per la seva orientació sexual o les seves conviccions religioses, supervivents de tortura o altres traumes per violència.

La tasca de les organitzacions de la societat civil als CIE, com ara Migra Studium, té una profunda **dimensió humana**, facilitada per l'entrevista personal i l'acompanyament (també estès més enllà de la finalització de l'internament). Però una tasca que no defuig l'assessorament jurídic, l'assistència sociocultural, mèdica, psicològica, sense posar-se al lloc dels serveis especialitzats que intervenen des de la mateixa Administració.

Tasca que, desgraciadament, continua tenint vigència i futur. L'obertura al CIE de Zona Franca del mòdul per a dones durant el gener del 2023 no fa més que confirmar a Migra Studium la validesa del seu projecte.

2. Les visites de Migra Studium als interns al CIE i els seus familiars

2022 ha estat, doncs, el desè any en què un grup de voluntaris i voluntàries acompanya les persones internes al CIE de Zona Franca.

L'èmfasi d'aquest període té a veure amb problemes recurrents observats any rere any:

- L'internament *seleccionat* de nacionals de països magribins, que s'acarnissa amb marroquins i algerians i no pas amb altres nacionalitats.
- Perfils diversos de vulnerabilització personal i social, que no haurien d'haver patit internament, sinó qualsevol altra mesura cautelar de l'abast legal.
- L'atenció sanitària deficient al CIE i la prevalència de casos d'interns amb quadres de salut mental deteriorada.
- Els obstacles per fer les visites.

Migra Studium entén que **la presència d'aquests problemes és símptoma d'un model de gestió i d'una cultura policial** que continuen provocant la urgència en la sensibilització social i en la denúncia de vulneracions de drets al CIE.

Com a organització de la societat civil vinculada amb l'acompanyament d'interns, el paper de Migra Studium al CIE durant el 2022 es pot expressar a través d'aquests problemes i les visites a interns i les qüestions que hi estan vinculades.

2.1 Dades sobre les visites i vulnerabilitats

Migra Studium ha aconseguit **acompanyar 65 interns durant el 2022**, gairebé el 15% dels internats al CIE de Zona Franca. **Gairebé 9 interns visitats sobre 10 provenia del Marroc (80%) o d'Algèria (9%)**. Una proporció inversa a la del 2021, per la reobertura de la frontera amb el Marroc a efectes de readmissió dels seus nacionals i el tancament que el govern algerià va decretar el 2022. Ambdues situacions, que s'expliquen en el joc geoestratègic, polític i econòmic del govern espanyol amb els

governos marroquí i algerià comporta una preferència policial evident en la persecució d'algunes nacionalitats, l'afectació de drets de les persones internades i el greuge comparatiu en l'ús de la mesura cautelar d'internament.

Tot i l'eventual facilitat o comoditat administrativa per a l'expulsió i que és la raó per la qual el Ministeri de l'Interior pot justificar l'aferrissament amb nacionals de països magribins, la proporció d'interns expulsats és efectivament irrisòria. **Només un 18% de persones visitades van ser expulsades**, segons ha pogut confirmar Migra Studium. A més, consta a Migra Studium un **40% de posades en llibertat d'interns visitats**.

Com en anys anteriors, les visites de Migra Studium constaten amb sorpresa la versemblança de biografies **d'interns que sol·liciten protecció internacional**, fins a 11 vegades, gairebé un de cada cinc dels interns visitats.

Entre el 7 i el 24 de novembre de 2022, Migra Studium va acompanyar un **intern sol·licitant d'asil** als Països Baixos. Inexplicablement, ningú al procediment d'internament (CNP, fiscalia, jutjat, advocacia d'ofici...) va comprovar les seves insistents manifestacions de ser subjecte de protecció a un altre Estat de la U.E. Un total de 17 dies de privació de llibertat fàcilment evitables i pels quals cap autoritat pública es va sentir responsable.

Altres vulnerabilitats personals presents al CIE i no menys sorprenents, són les **al·legacions de dos interns menors**, malgrat la prohibició legal. En tots dos casos, van ser altres companys interns els que van alertar Migra Studium de la presència d'aquests possibles menors. Es trobaven separats de la resta d'interns en cel·les diferents.

Un d'ells **va manifestar tenir 16 anys** i haver arribat el 6 de febrer de 2022 en pastera a Múrcia. Li havien sotmès a proves mèdiques de determinació d'edat a Múrcia, el resultat de les quals no li havia estat notificat ni en tenia cap informació ulterior. Pel que feia a la prova de la seva minoria d'edat s'evidenciava indefensió.

Més encara **la presència d'un jove**, amb un arrelament evident en un municipi de la comarca catalana del Baix Ebre, que va ser **tutelat per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència** de la

Generalitat de Catalunya, mentre va ser menor. Aquest jove va ser expulsat al Marroc, perquè es considerà una “circumstància desfavorable” una detenció policial per delictes lleus (antiga falta). I malgrat que la seva situació estava perfectament prevista en la regularització extraordinària per a joves extutelats del recent Reial decret 903/2021.

Finalment, **6 interns visitats provenien d'una situació evident d'exclusió social prèvia** al seu internament al CIE: sensellarisme o residència en infrahabitatges amb treball informal (recollida de ferralla...)

2.2 Salut i salut mental

Fruit de les visites de Migra Studium, s'ha evidenciat el deteriorament de la salut de les persones internades: **47 vegades hem detectat problemes de salut**, ja sigui malalties o trastorns somàtics, quadres de por, ansietat, depressió, o lesions originades per agressions, baralles...

Un **intern va patir una parada cardíaca** el 9 d'octubre del 2022, per la qual cosa va acudir una ambulància amb un equip mèdic-sanitari per traslladar-lo a l'Hospital Clínic. Això va veure una voluntària de l'equip de visites de Migra Studium, a qui un policia va comentar els fets i com s'havia desmaiat un parell d'ocasions.

Només en relació amb casuística sobre salut mental, Migra Studium ha detectat **27 casos de necessitats d'atenció psicològica o psiquiàtrica**. I no només en casos en els quals l'internament al CIE ha provocat un problema de salut mental, sinó en casos d'interns diagnosticats i sota tractament mèdic de trastorns mentals. L'internament al CIE va interrompre seguiment mèdic especialitzat ja programat, intervencions diagnòstiques i terapèutiques i/o pautes farmacològiques de pacients amb trastorns mentals, sotmesos a privació de llibertat.

El 19 de maig de 2022 va ingressar un intern natural de Colòmbia, **amb trastorn de personalitat i addicció a tòxics**. En tractament amb metadona abans de l'internament, no rebia la metadona terapèutica suficient pel servei mèdic del CIE.

Si l'**atenció sanitària al CIE és deficient** de forma endèmica, el 2022 la recurrència de la presència de mala salut als interns resulta alarmant.

Especialment, la mala salut mental ha disparat les alarmes de Migra Studium, així com està passant en altres CIE.

En coordinació amb les entitats de l'SJM, Migra Studium denuncia el 2022 la insuficiència del plec de condicions tècniques del contracte que el Ministeri de l'Interior adjudica a Clínicas Madrid per cobrir el servei mèdic. El 2023, aquest ministeri hauria de complir la llei en tota la seva extensió i que fos el servei públic de salut (mitjançant professionals sanitaris de l'Administració General d'Estat) qui realitzi l'atenció mèdica als CIE. Com que això sembla altament improbable, Migra Studium creu que en publicar-se el nou concurs, el Govern central hauria d'incloure per primera vegada en els contractes l'atenció psiquiàtrica i psicològica especialitzades.

Des de dos organismes diferents, el Defensor del Poble i el Jutjat d'Instrucció núm. 30 de Barcelona, de control CIE, la inquietud per l'absència d'alternatives a la **precària atenció psicològica dels interns** no és només de Migra Studium. Tots dos s'han manifestat el 2022 preocupats per aquesta precarietat i recomanen la posada en marxa de serveis psicològics i psiquiàtrics inherents al CIE.

El **Defensor del Poble**, com a Mecanisme Nacional de Prevenció de la Tortura, en les seves visites al CIE de Zona Franca, de 26 i 27 d'abril de 2022, observa que:

“En el Centro de Internamiento de Extranjeros de Barcelona se pudo comprobar que no se atiende convenientemente la problemática de la salud mental, lo que parece extensivo a todos los centros de esta tipología. El mero internamiento en un CIE impacta en el estado de ánimo de una persona, en su situación psicológica y, por ende, en su salud mental. Las personas internadas pueden pasar hasta 60 días en el centro pendientes de ser expulsados a sus países de origen y con escasas actividades programadas. Por otro lado, el pliego de condiciones de los contratos de los servicios sanitarios de los Centros de Internamiento de Extranjeros no contempla las necesidades de atención psicológica que puedan requerir las personas internadas. Desde esta institución se formuló una recomendación para que se instaure en todos los Centros de Internamiento de Extranjeros una consulta de asistencia psicológica y psiquiátrica, de acuerdo con lo establecido en el apartado 9 de las

normas del Comité Europeo para la Prevención de la Tortura de marzo de 2017 CPT/inf(2017)3. La citada Recomendación aún está pendiente de respuesta.”¹

Durant la visita d'inspecció al CIE, del 20 de desembre del 2022, **la magistrada del Jutjat d'Instrucció núm. 30 de Barcelona**, va constatar el següent:

“La Magistrada también plantea ante la coordinadora de la Cruz Roja, [...], presente también en este momento, y los responsables del CIE si tienen los internos ayuda psicológica y [...] manifiesta que la Cruz Roja no asume ese servicio, y que también lo cree imprescindible, haciendo los miembros de la Cruz Roja muchas veces una labor en ese sentido pero no profesional [...] Se accede también al consultorio médico y enfermería, dotado por un médico y una enfermera y se nos informa que la contrata la tiene el servicio Clínica Madrid y que no tienen un servicio específico de salud mental.”

¹ El fragment íntegre de l'informe es completa amb: *“De las personas internadas entrevistadas, todas ellas aludían a la inseguridad que sienten en el Centro de Internamiento de Extranjeros respecto a su integridad física. Algunos de ellos referían sufrir un estrés y ansiedad elevada por este tema, incluso rompiendo a llorar. Relataban conflictos constantes con un interno en concreto y la falta de intervención por parte de la policía. En palabras de uno de los internos «en cualquier momento nos puede matar». Consecuencia de esta situación de estrés la mayoría de las personas entrevistadas requerían atención psicológica. El equipo del MNP se interesó por este asunto y entrevistó al interno que se suponía creaba el clima de conflicto. Entrevistado el interno y revisada su historia clínica, se constató que tenía problemas de salud mental. A pesar de ello, y de la falta de conveniencia de estar internado en este recurso, se persiste en ello.*

RECOMENDACIÓN: Que se adopten las medidas necesarias para establecer un sistema que permita detectar posibles problemas de salud mental graves de las personas extranjeras, tanto en el momento del ingreso como durante su estancia en los Centros de Internamiento de Extranjeros (CIE), para el cumplimiento de lo establecido en el artículo 37, apartado 1.f. del Real Decreto 162/2014, de 14 de marzo, comunicando tal circunstancia al juez de control. Sin respuesta.”

2.3 Règim intern del CIE: visites i incidències

El 2022 ha estat marcat per les dificultats per visitar, imposades inicialment per la pandèmia, i posteriorment per una decisió judicial i la seva interpretació feta per la direcció del CIE des del juny del 2021. Durant el 2022, els horaris per visitar han estat els següents :

- Dilluns i dimecres: entre 14.30 i 19.00 hores.
- Diumenges: de 09.30 a 13.30 i de 16.00 a 19.30 hores.

A partir de l'octubre del 2022, està permès visitar durant l'horari reservat a famílies (dimarts, dijous i dissabtes) sempre que la secretaria del CIE confirma el mateix dia disponibilitat (horaris que les famílies no han reservat) a la coordinació del grup d'acompanyament.

Només es poden visitar les persones que prèviament ho han demanat per escrit al Director del CIE i aquesta visita hagi estat autoritzada i programada un dia i una hora. No és possible la visita espontània a demanda de les famílies o de Migra Studium, encara que identifiquem la persona interna que volem visitar. Tot i això, sí que estava permès pel protocol de visites des del juny del 2013 fins al març del 2020.

Per tant, el **règim de visites imposat** per la pandèmia de Covid19 s'ha mantingut invariable durant el 2022, tant pel que fa a l'afectació del dret de Migra Studium a visitar com a l'afectació a familiars dels interns tancats: obligació de demanda prèvia i per escrit de l'intern (no són admeses demandes de visita a iniciativa d'ONG o familiars), obligació de cita prèvia programada per la secretaria del CIE o durada màxima de la visita de 30 minuts.

Com a conseqüència dels obstacles i restriccions imposats des del 2021 i, que a parer de Migra Studium són actualment indefensables, l'accés a interns que visitar ha estat dificultós durant el 2022. Aquesta inèrcia de visites restringides s'ha agreujat amb la **manca de derivacions d'altres serveis intervinents al CIE**. En concret, el Servei d'Atenció Religiosa (SAR) del CIE porta inactiu des del març del 2020. El SOJ-CIE, gestionat per l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona, insisteix un any més en una política de no derivació d'interns al nostre servei d'acompanyament, així com la Creu Roja que realitza l'atenció social al CIE.

Davant d'aquests fets, a les diverses reunions mantingudes amb els dos directors del CIE que ha tingut durant el 2022 i amb la magistrada jutgessa del Jutjat d'Instrucció núm. 30 de Barcelona (en funcions de control CIE), Migra Studium ha plantejat la necessitat d'establir un **sistema d'accés a interns per part de les organitzacions acreditades**. En concret, que es permeti el lliurament de llistats d'interns a l'organització, tal com ja passa als CIE d'Aluche i Algesires. Davant la negativa dels directors del CIE a aquesta possibilitat, no obstant la magistrada-jutgessa ha mostrat la seva disponibilitat sempre que es mantingui la protecció de dades personals dels interns.

Està sota estudi judicial aquest respecte, en què Migra Studium ha al·legat que manté un fitxer regular amb les dades personals recollides a les visites. Recull el consentiment dels interns per autoritzar Migra Studium el tractament de dades personals. A la primera visita, la persona voluntària sol·licita el consentiment a l'intern. Entén Migra Studium que reuneix **l'interès legítim** per al tractament de dades personals dels interns, segons estableix l'art. 6.1 f) del Reglament UE 2016/679 de Protecció de Dades Personals. La licitud del tractament de les dades es dona quan hi concorri alguna de les causes (no totes), com la de la lletra f).

La dificultat en l'acompanyament als interns s'ha vist agreujada a més per dos pràctiques policials que s'han produït durant el 2022 i que han estat objecte de queixa davant les direccions del CIE. La primera de les dues queixes es va formular sobre el **servei d'intèrprets a l'acompanyament de Migra Studium**. El 2022 es va prohibir a Migra Studium tornar a valdre's de l'intèrpret professional present al CIE a disposició de les necessitats del centre i de la Creu Roja; es va prohibir tornar a utilitzar els serveis d'un altre intern que interpretés; es va prohibir tornar a fer servir dispositius electrònics i/o aplicacions mòbils de traducció per part de l'equip de Migra Studium. Únicament es permetia per la direcció a Migra Studium acudir al CIE amb intèrprets propis externs.

La segona de les queixes va tenir a veure amb l'accés de les persones voluntàries de Migra Studium a les **visites amb telèfon mòbil personal**. S'efectuaven controls (fins i tot, en dues ocasions, escorcolls personals) per evitar ingressar a locutoris amb els telèfons mòbils. Migra Studium entenia que els telèfons no són instruments prohibits o perillosos i que no

hi ha cap restricció legal a fer fotografies o trucades telefòniques a les visites si es compta amb el consentiment de l'intern.

Durant els primers deu mesos de l'any, es van mantenir les incidències i només, el novembre del 2022, amb el nou director del CIE, s'han resolt parcialment. Actualment, l'equip de voluntariat de Migra Studium pot ingressar amb els telèfons mòbils i utilitzar-los per fer fotografies, trucades telefòniques *in situ* o utilitzar aplicacions de traducció simultània que substitueixin la manca d'intèrprets.

Pel que fa a aquest assumpte, resulta decisiu conèixer el **Reglament de Règim Intern del CIE de Zona Franca**. És la direcció del CIE qui té atribuït l'encàrrec legal de tenir-ne un. L'actual direcció del CIE reconeix tàcitament no disposar de Normes de Règim Intern, ja que a la petició de Migra Studium per conèixer-lo, se li ha remès genèricament al Reglament CIE, al Reial decret 162/2014. Per cert, que el mateix Reial decret 162/2014 estableix al llarg del seu articulat que les normes de règim intern han de ser de coneixement públic.

Amb normes de règim intern al CIE de Zona Franca, seria molt més difícil que es produïssin les incidències descrites més amunt i l'arbitrarietat de les pràctiques d'alguns agents i funcionaris del CNP quedaria definitivament en pública evidència.

2.4 Relacions de Migra Studium amb terceres parts vinculades al CIE

A més del que hem esmentat anteriorment pel que fa al SAR, SOJ-CIE i Creu Roja, les relacions amb terceres parts vinculades amb el CIE també han patit daltabaixos.

El juny del 2022, el director del CIE es va jubilar i entre juliol i agost va exercir la direcció de forma interina el cap de seguretat. Al setembre el mateix cap de seguretat va assumir-ne la direcció definitiva. El nou director del CIE mostra una disposició dialogant i facilitadora. El canvi d'actitud de la direcció cap a les vistes de Migra Studium també ha provocat un cert canvi d'actitud de la resta de la plantilla policial. La sensació de millor tracte policial ha crescut els darrers tres mesos del 2022 entre els interns visitats, per contrast amb les denúncies de

maltractament de paraula i d'obra que els interns comunicaven a Migra Studium els mesos anteriors.

Així mateix, el 2022 prenia possessió del Jutjat d'Instrucció núm. 30 de Barcelona una nova magistrada. La nova titular del jutjat de control del CIE s'ha mostrat interessada i sensible davant la realitat del CIE i això ha provocat més fluïdesa amb Migra Studium i la participació de la nostra organització el dia de la visita d'inspecció de finals d'any. Una cosa semblant s'ha d'assenyalar de la Fiscalia Delegada d'Estrangeria. Està en tràmit una modificació substantiva del protocol de visites al CIE, que presumiblement serà aprovada durant el primer semestre del 2023.

En canvi, el titular anterior del mateix jutjat així com el titular del Jutjat d'Instrucció núm. 1 de Barcelona, van mostrar el 2022 silenci i inacció sobre les demandes i requeriments instats per Migra Studium en nom d'interns o pels mateixos interns, també amb la nostra assistència.

Migra Studium es congratula que les persones amb responsabilitat de gestió del CIE i del control de l'internament hi **mostrin un interès més gran en la qualitat del respecte als drets de les persones internades**. Aquest interès no neix únicament per una disposició personal més o menys favorable als drets humans fonamentals; és indubtable que la nostra tasca d'observació, presència, acompanyament a interns i fiscalització del compliment de garanties dins del CIE **influeixen en els operadors jurídics** que es vinculen per primer cop amb l'internament d'estrangers a Zona Franca.

Podríem afirmar que **10 anys d'atenta observació en l'acció** sobre el CIE poden fructificar també en una consciència més gran en els agents presents en ell de les **molt millorables condicions** de privació de llibertat, de la innegable **vulnerabilització** i de l'evitable **patiment** de les persones sotmeses a internament.

Així ha de ser fins al canvi definitiu de les polítiques migratòries actuals. Polítiques que apostin per l'acollida i no pas per l'expulsió; que apostin per la llibertat i no pas per l'empresonament; que clausurin els CIE.

3. El drama humà al CIE

El 2022 no ha canviat el fet que el CIE representa l'hostilitat vers les persones migrades. El CIE ha tornat a mostrar el seu rostre visible, físic i estructural de la voluntat de no acollir, de no reconèixer, de no atendre a l'altre diferent, que ve d'altres terres. En un món que deixa la pandèmia enrere, hem de seguir suportant polítiques que neguen l'acollida, la protecció, el reconeixement i l'atenció.

Els interns són persones amb projectes migratoris i desitjos d'una vida millor, que estan a punt d'ensorrar-se. Els somnis d'integració, de regularitzar la residència, de treballar, d'estudiar, de rebre protecció internacional, de viure com a ciutadans a casa nostra, són estripats al CIE: són molt poques les històries d'èxit dins del CIE. Les voluntàries de Migra Studium saben que sovint han d'acompanyar el fracàs i el patiment. Però és també aquí on es fa palesa la humanitat, que és també molt fràgil, com ho és sempre la condició humana. Unes quantes visites i unes quantes converses fan possible un acompanyament humà i humanitzador.

De tot això, també parlen els testimonis d'alguns dels interns visitats, redactats en primera persona com van ser explicats a l'equip de voluntàries.

3.1 Malgrat tot, jo tinc esperança

Youssef, 28 anys. Algèria

Encara no sé què faig aquí dins: tinc NIE i estic en tràmit d'obtenir permís de residència. Tinc parella, la Laia, i volem inscriure'ns com a parella de fet. Porto set dies i encara no m'han dit què passarà amb mi.

Tinc por d'estar aquí tancat: hi ha moltes baralles, les relacions entre alguns interns són molt tenses: fa pocs dies es van barallar i a un altre noi algerià li van trencar el canell. La veritat és que no tenim res a fer, el temps passa molt poc a poc i alguns es posen nerviosos.

Jo passejo pel pati i escolto una mica de música; també hi ha partits de futbol però tinc una lesió al genoll i no jugo. He demanat visitar al metge però de moment no ha estat possible. Jo, saps? jo crec que em deixaran sortir, jo, la veritat, tinc esperança de recuperar la vida que havia començat.

3.2 El projecte trencat al CIE

Mohamed, Marroc

Tinc 39 anys, saps? I aquí estic, tancat i sense futur. Al Marroc era pescador, però amb la pandèmia vaig quedar-me sense feina. Els meus pares van morir quan érem petits i la meva germana està amb la seva família que tira endavant amb prou feines.

Sense res al Marroc, què podia perdre? La vida? Vaig pensar que valia la pena el risc i el 2020 vaig arribar a Espanya. Vaig viure al carrer, ningun es ficava amb mi perquè ningú estava al carrer durant el confinament. No tinc ningú: ni família ni amics i vaig sobreviure amb petits furts. Tinc algunes sancions per pagar i m'han notificat que si no faig el pagament em portaran a presó. Però, si ja estic a la presó!

Sé que tinc un advocat però no sé com posar-me en contacte amb ell; em va donar uns papers per signar, però no tinc copia i tampoc no he sabut res més d'ell. La veritat és que estic molt nerviós perquè no sé què passarà amb mi; aquí tinc molt de temps per pensar i tot em cau a sobre; el metge m'ha donat uns tranquil·litzants, que no em prenc.

De cop, en Mohamed atura el seu discurs. És un home adult, molt conscient de la seva situació, de complexió forta, però de cop s'esfondra i plora amb desconsol. I ens mantenim en silenci intentant sostenir el seu plor.

3.3 Un maltractament sense fi

Hicham, 35 anys. Marroc

Estava a Sant Feliu de Guíxols i van detenir-me perquè m'estava barallant amb altres nois al carrer. Vaig rebre un cop de puny a la mandíbula i des de llavors no puc mastegar bé i em fa molt mal. Des de Sant Feliu em van portar al CIE sense passar pel metge i aquests dies, tot i que ho he demanat varies vegades no m'han deixat anar al metge.

Fa cinc dies que estic en vaga de fam, jo i sis companys més. No podem suportar-ho més: els agents de policia són molt violents amb nosaltres. Ens van colpejar quan estaven ajudant a un jove que pateix epilèpsia i tot perquè li estavem ajudant a passar una crisi respiratòria. I l'endemà van tornar a la nostra cel·la i van tornar a colpejar-nos als que estavem allà, fins i tot al nostre company que té asma. Jo volia fixar-me en el número d'identificació al menys d'un dels agents, però no el tenia visible; després vaig fixar-me en la resta i vaig veure que tampoc el tenien a la vista.

També hem fet un escrit al director; no el vam signar perquè tenim molta por. No sabem si li ha arribat, però sí que els agents de policia han tornat a la cel·la i han tornat a colpejar-me perquè els digué quins de nosaltres havíem fet l'escrit. S'han acarnissat amb altre dels companys de cel·la i l'han posat al terra, posant-li el genoll al coll per immobilitzar-lo; després s'ho han emportat per aïllar-lo.

3.4 A veure si tinc sort

Otmane, 21 anys. Marroc.

Jo vaig saltar la tanca de Melilla. Era el meu primer intent i vaig aconseguir-ho. Després, córrer, córrer i córrer perquè no m'agafàssim. I vaig estar una setmana al carrer, però finalment van agafar-me i em van donar una ordre d'expulsió, però just van tancar la frontera i vaig quedar en llibertat. Volia sortir de Melilla el més aviat possible i vaig comprar un bitllet cap a Almeria. Semblava que allí si podia quedar-me. Vaig trobar feina treballant com a pagès. Sis mesos després, en acabant la campanya, vaig viatjar fins a Terrassa per trobar-me amb uns amics del Marroc. Ells van portar-me a Creu Roja i vaig començar a aprendre castellà. De tant en tant anàvem a la deixalleria a buscar ferralla per vendre-la i un dia ens van detenir; als meus amics els van deixar lliures però a mi m'han portat aquí per l'ordre d'expulsió que tinc.

Aquí hi ha moltes baralles i molt mal ambient. Jo intento desaparèixer perquè no vull ficar-me. Fa uns dies, van venir agents de policia buscant contraband i sense dir una paraula ens van despullar i van escorcollar-nos a fons: em vaig sentir molt violent i molt indefens com si poguessin fer el que volguessin amb nosaltres.

Encara em queden quaranta dies per estar en aquesta presó; si tinc sort i em deixen en llibertat aniré a l'Hospitalet perquè tinc uns tiets que viuen allí: a veure si m'ajuden, a veure si tinc sort.

**Els noms dels testimonis (i en algun cas el país d'origen) han estat modificats per mantenir la confidencialitat de les persones internes.*

4. Annexe de dades vinculades a les visites i condicions de vida al CIE

4.1 Demanda de visites

Demandes rebudes	73
Demandes ateses (interns visitats)	65
Proporció interns visitats sobre demandes totals	89%
Nombre total de visites	133

4.2 Evolució de la demanda de visites

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Persones internades	738	640	1820	1190	1009	445	397	447*
Demandes rebudes (<i>i proporció sobre internades</i>)	232 (31%)	313 (49%)	367 (20%)	235 (20%)	216 (21%)	57 (13%)	23 (6%)	73 (16%)
Demandes ateses (<i>i proporció sobre rebudes</i>)	172 (74%)	146 (47%)	208 (57%)	156 (66%)	170 (79%)	56 (98%)	21 (91%)	65 (89%)
Demandes sense atendre	60	167	159	77	46	1	2	8

*Dada aproximada a partir de l'últim número d'intern de la persona que va sol·licitar ser visitada.

4.3 Mitjana de visites i interns visitats

		%
Mitjana de visites per intern	2	
Nombre mínim de visites per intern	1	
Nombre màxim de visites	7	
Interns visitats una vegada	24	37%
Interns visitats dos o més vegades	41	63%

4.4 Nacionalitats i regions de procedència

Regió	núm.	%	País	núm.	%
Magrib	58	88%	Marroc	52	80%
			Algèria	6	9%
Àfrica Subsahariana	1	1,5%	Senegal	1	1,5%
Europa	1	1,5%	Geòrgia	1	1,5%
Amèrica Llatina i Carib	6	9%	Colòmbia	2	3%
			Equador	1	1,5%
			Veneçuela	1	1,5%
			Xile	1	1,5%
Totals	65	100%		65	100%

4.5 Casos d'especial vulnerabilitat

	núm.	%
Sol·licitants d'asil	11	17%
Possibles menors d'edat	2	3%
Jove, extutelat per la DGAIA	1	1,5%
Amb malalties i trastorns de salut dins del CIE (no salut mental)	13	20%
Víctimes de lesions físiques dins del CIE*	7	11%
Mostren quadres de por, angoixa, ansietat i/o depressió i/o trastorn mental	27	41,5%
Expressen indefensió jurídica	6	9%
En situació evident d'exclusió social abans de l'internament (sensellarisme)	6	9%
Amb vincles familiars a Espanya	9	14%

* Fruit d'agressions, baralles entre interns o d'actuacions policials

** Un intern pot reunir més d'una situació de vulnerabilitat

4.6 Evolució sol·licitants d'asil

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
49	56	59	34	54	3	14	11

4.7 Expulsions i alliberaments

Situació		%
Expulsions/devolucions	12	18%

En llibertat	26	40%
No se sap	27	42%
Total	65	100%

4.8 Com han contactat amb Migra Studium

Contacte		%
A través del Servei d'Atenció Religiosa*	0	0%
A través del Servei d'Orientació Jurídica del CIE**	0	0%
Peticció d'altres interns	3	6%
Peticció del director del CIE	0	0%
Peticció pròpia	45	84%
Peticció d'un familiar	2	4%
Peticció d'una altra entitat***	3	6%
	53	100%

*El SAR ha estat inactiu durant tot el 2022.

**El SOJ-CIE ha mantingut durant el 2022 la seva política de no derivar mai interns per a visites de Migra Studium.

***Entitats de la xarxa local contra el CIE: SOS Racisme, Tanquem els CIE i Irídia.

5. Annexe de dades vinculades a les accions de defensa de drets

5.1 Notificacions i/o queixes a organismes públics i accions de defensa de drets

Notificacions/peticions/queixes d'interns a Direcció CIE	65
Notificacions/peticions/queixes a Direcció del CIE en nom de Migra Studium	8
Notificacions/queixes Judges de control CIE	5
Derivacions a SOJ-CIE	18
Assessorament jurídic a interns	3
Assessorament jurídic a Advocats d'Ofici d'interns	1
Assessorament jurídic a ex-interns CIE	3
Totals	103

6. Annexe de dades vinculades a les accions d'incidència i denúncia pública

6.1 Accions d'incidència i denúncia pública

Comunicats de premsa, posicionaments i accions públiques conjuntes	4
Entrevistes amb Direcció CIE i Cap de Seguretat	3
Entrevistes amb Magistrada Jutjat Control CIE núm. 30, sobre protocol de visites i llistats d'interns	2
Coordinacions en xarxes d'entitats*	12
Jornades de formació a voluntariat	4
Aparicions en mitjans digitals	37
Aparicions en mitjans radiofònics	7
Aparicions en mitjans televisius	3
Aparicions en mitjans en paper	3
Informes anuals 2021 CIE BCN "OpaCIEtat" i CIE Espanya "Territori hostil". 50 i 100 exemplars editats, respectivament	2
Organització d'activitats de difusió i sensibilització social	10
Manifestació/Concentració davant del CIE**. 235 persones assistents i 116 entitats adherides	2
Totals	89

* JRS Europe, SJM España, xarxa local contra el CIE de Zona Franca (amb SOS Racisme, Tanquem els CIE i Irídia), Campaña Estatal CIEs No, Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants.

**Vetlles de pregària (gener i octubre)

7. Cronologia de fets destacats durant 2022

- 22 de gener:** 8a. [Vetlla de pregària](#) davant del CIE. [Comunicat de premsa](#)
- 26 de gener:** [Queixa judicial](#) sobre gestió ineficient d'un brot de COVID-19 al CIE.
- 16 de febrer:** 2a. Trobada anual de [voluntariat CIE](#) SJM, amb el tema central de la salut mental als CIE.
- 27 d'abril:** [Taula d'experts sobre CIE](#) SJM, sobre Desatenció Sanitària.
- 6 i 7 de juny:** Presentació [informe CIE 2021](#) de l'SJM, a [Madrid \(Senat\)](#) i a [Barcelona](#).
- 11 de juny:** Jornada de Celebració dels [10 anys de l'equip de visites](#) al CIE.
- 9 de setembre:** Reunió i trobada amb la jutgessa del jutjat 30, de control CIE.
- 12 de setembre:** Reunió i trobada amb la Direcció del CIE i el Cap de Seguretat.
- 14 de setembre:** Jornada intensiva de Formació al voluntariat (3 hores).
- 1 d'octubre:** [9a. Vetlla de pregària](#) davant del CIE.
- 1 d'octubre:** [Presentació de l'informe CIE de Zona Franca 2021](#).
- 18 d'octubre:** Presentació [annexe de dades a l'informe CIE 2021](#) de l'SJM.
- 14 a 17 de novembre:** Participació al 16è. Seminari "[Detention Visitors Support Group - DVSG Seminar 2022](#)", celebrat a Porto (Portugal) i organitzat pel JRS-Europe.
- 13 de desembre:** participació a la formació presencial oferta pel Centro de Atención a Víctimas de Malos Tratos y Tortura **Sir[a]** "*Herramientas de acompañamiento en contextos de protección (CIE, frontera, otros) con perspectiva psicosocial, transcultural, sistémica y de género*", celebrada a Madrid (6 hores de durada).
- 20 de desembre:** Visita al CIE de la jutgessa de control CIE núm. 30 i posterior reunió amb ella i la resta d'operadors intervinents al propi CIE.

Palau 3. 08002 Barcelona
Tel. 934 120 934
info@migrastudium.org
www.migrastudium.org